

<<Երևանի Հովհ.Թումանյանի անվան հ.32 հիմնական դպրոց>> ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝

ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՄՈՏ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ

ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՄԱՅՐԵՆԻԻ ԴԱՍԵՐԻՆ

Ղեկավար՝ Ելենա Զիլավյան

Ուսուցիչ՝ Ա.Զեյնալյան

2023թ

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Գլուխ 1.....	5
1. 1/Քննադատական մտածողության տեխնոլոգիան	5
1.2/Քննադատական մտածողության բնութագրիչները	6
1. 3/ Քննադատական մտածողության ձևավորման փուլերը	7
1.4/Քննադատական մտածողության մեթոդների կիրառումը մայրենիի դասերին.....	9
Գլուխ 2.....	11
Փորձարարական մաս	11
Հետազոտական աշխատանք.....	14
Եզրակացություն.....	18
Գրականությանցանկ.....	18

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: Ժամանակակից աշխարհում անհրաժեշտ է կրթել և դաստիարակել այնպիսի անհատներ, որոնք լինեն քննադատաբար մտածող, կարողանան կողմնորոշվել ամենաբարդ իրավիճակներում, ազատ ու անկաշկանդ հայտնեն սեփական կարծիքը, վստահաբար ստանձնեն որոշումներ կայացնելու պատասխանատվությունը:

Քննադատորեն մտածող մարդն ազատ ու անկաշկանդ արտահայտում է իր տեսակետը, մտքերը: Նա մտածում է ինքնուրույն ու ազատ: Ժամանակակից աշխարհում տեղեկատվության սրընթաց ներհուսքի պայմաններում գլխավոր առանցքային հարց է ոչ միայն ինֆորմացիային տիրապետելը, այլև այն արժեևորելը և կյանքում կիրառելը: Այսօրվա դպրոցի առաքելությունն է ինքնուրույն, քննադատաբար մտածող սերնդի ձևավորումը:

Երբ մարդն առանց երևույթների պատճառների մեջ խորամուխ լինելու, տալիս է միակողմանի գնահատական, չի վերլուծում, կրկնում է ուրիշի տեսակետը, սա դառնում է գերինդիր հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառներում: Ուստի ուսուցչի առաքելությունը դեռևս կրտսեր դպրոցական տարիքից երեխաներին սովորեցնելն է ինֆորմացիան վերաիմաստավորել, գաղափարներն ու միջոցները ստեղծագործաբար համադրել: Ուսուցիչը պիտի ճիշտ ձևակերպված հարցերի միջոցով նպաստի աշակերտի մտածողության զարգացմանը: Սովորողը պիտի չխուսափի սեփական տեսակետն արտահայտելուց: Գնահատելով տարբեր փաստեր ու երևույթներ՝ աշակերտներն աստիճանաբար սովորում են գնահատել իրենց իսկ գործունեությունը: Այս ամենը հնարավոր է իրականացնել քննադատական մտածողության հմտությունների զարգացման շնորհիվ:

Աշխատանքի նպատակն է. ակտիվացնել ուսումնական գործընթացը, առաջարկել միջոցներ աշակերտների՝ պատճառահետևանքային կապերը վերլուծելու, փաստերն ու երևույթները գնահատելու կարողությունների ու հմտությունների զարգացման համար՝ ապահովելով աշակերտների աշխարհընկալման ինքնուրույնությունը:

Աշխատանքի խնդիրներն են.

ա/ բացահայտել սովորողների տրամաբանական մտածողությունը
բ/նկարագրել աշակերտին ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակից դարձնելու պրոցեսը

գ/բացահայտել գիտելիքը վերլուծելու, սինթեզելու, համադրելու, գնահատելու և արժևորելու կարողությունների ձևավորումը

դ/իրականացնել ստացված գիտելիքների, հմտությունների կիրառումը կյանքում

ե/ բացահայտել աշակերտների ստեղծագործաբար և քննադատաբար մտածելու կարողությունները

Աշխատանքի կառուցվածքը: Աշխատանքը բաղկացած է ներածական մասից, 2 գլխից՝ առաջին գլուխը բաղկացած է 4 ենթագլխից, երկրորդ գլուխը՝ 2 ենթագլխից, հետազոտական մասից և եզրակացությունից:

Գլուխ 1

1.1/Քննադատական մտածողության տեխնոլոգիան

Քննադատական մտածողությունը մտավոր բարդ գործընթաց է, մտածողության այն տեսակն է, երբ մարդը հարցականի տակ է դնում ստացվող ինֆորմացիայի ճշմարտացիությունը, սեփական հայացքներն ու համոզմունքները: Քննադատական մտածողության համար անհրաժեշտ են գնահատելու, մեկնաբանություն, վերլուծություն, եզրակացություն անելու կարողություններ և հմտություններ, ինչպես նաև դիտողականություն: Քննադատական մտածողությունը չպետք է նույնացնել քննադատության հետ, որի արդյունքում քննադատական մտածողությունը կարող ենք դիտել որպես բացասական երևույթ: Քննադատական մտածողության դրսևորումներ են պատճառահետևանքային կապերի վերլուծության, փաստերն ու երևույթները գնահատելու կարողությունները:

Քննադատական մտածողությունը նոր մանկավարժական մոտեցում է: Հին ժամանակներում ուսուցիչը մատուցում էր պատրաստի գիտելիք, իսկ այժմ նա հաղորդողից վերածվել է սովորողի ուսումնական աշխատանքը կազմակերպողի: Քննադատական մտածողության շնորհիվ աշակերտը ձևավորվում է որպես հասարակության գործող անդամ, ով ունի հաղորդակցվելու, համագործակցելու, ուրիշի կարծիքը լսելու և գնահատելու, ինքնուրույն դիրքորոշում մշակելու, իր որոշումների համար պատասխանատվություն կրելու կարողություններ:

Այսպիսով եկանք այն եզրահանգման, որ քննադատական մտածողության արմատները գցվել են դեռ վաղ անցյալում, այն զարգացում է ապրել և ստացել իր այսօրվա կերպարանքը: Քննադատական մտածողությունը բարդ գործընթաց է, որը պահանջում է մի շարք կարողություններ , հմտություններ, և որի շնորհիվ մարդը ձեռք է բերում ինքնուրույնություն, զարգանում է տրամաբանությունը, ձևավորվում է անհատի տարբերվող աշխարհայացքը

1.2 /Քննադատական մտածողության բնութագրիչները

1. Քննադատական մտածողությունը ինքնուրույն մտածողություն է: Սա նշանակում է, որ այն հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր սովորողի ձևավորել իր սեփական գաղափարները: Դասարանում պիտի ստեղծել ազատ մթնոլորտ, որպեսզի երեխաները կարողանան մտածել ու ինքնուրույն գտնել հարցերի լուծումները:
2. Գիտելիքը քննադատական մտածողության խթանն է: Քննադատական մտածողությունն օգնում է աշակերտներին ընկալելու ամենաբարդ հասկացություններ և մտապահելու շատ ու շատ տեղեկություններ:
3. Քննադատական մտածողությունն սկսվում է հարցադրումներից: Կարևոր են տարամետ հարցերը, որոնք նպաստում են քննարկումների ծավալմանը և դրանով իսկ նպաստում քննադատական մտածողության հմտությունների զարգացմանը:
4. Ասկերտները շատ հետաքրքրասեր են, նրանք ուզում են իմանալ ամեն ինչ: Ուսուցչի խնդիրը աշակերտներին օգնելն է, որպեսզի նրանք կարողանան ինքնուրույն ձևակերպումներ անել, որից հետո միանգամից հարցի պատասխանը չտալ, այլ երեխան ինքը գա դրան: Այսինքն նյութն այնքան պիտի մանրացնել, որ սովորողը, հենվելով իր ունեցած գիտելիքների վրա, կարողանա կատարել եզրահանգումներ ու գտնել լուծումը:
5. Քննադատական մտածողությունն ունի հասարակական ուղղվածություն:

1. 3/ Քննադատական մտածողության ձևավորման փուլերը

Ուսուցիչը, որպեսզի կարողանա զարգացնել աշակերտի մոտ քննադատական մտածողություն, նախ պիտի՝

- խմբում աշխատելու կարողություն զարգացնի
- զարգացնել համագործակցելու հմտություններ
- զարգացնի անձնական նախաձեռնություն ցուցաբերելու ունակություններ
- զարգացնի միջառարկայական կապերի ձևավորման կարողություններ
- ձևավորի գիտելիքը ստեղծագործաբար իմաստավորելու, ըստ կարևորության ինֆորմացիան համակարգելու հմտություններ

Սովորող պետք է ունենա նաև ազնվություն, այսինքն չպիտի հուզականորեն կողմնորոշվի որևէ իրավիճակի նկատմամբ: Հակառակ դեպքում նա զբաղվում է ինքնախաբեությամբ: Իհարկե սա բարդ աշխատանք է, քանի որ մենք գործ ունենք աշակերտի հետ, աշակերտը չի կարող երևույթին տալ օբյեկտիվ գնահատական, կարճ ասած, նա ամեն իրավիճակ սրտին մոտ է ընդունում:/:

Աշակերտի քննադատական մտքի ձևավորումը կախված է նրա ընդունակություններից, հետաքրքրություններից, կարևոր են նաև ուսումնական նյութի բովանդակությունը, կիրառվող մանկավարժական տեխնոլոգիաները:

Եկանք այն եզրակացության, յուրաքանչյուր ուսուցչի գերիխնդիրն է սովորել սովորեցնելը: Մրա հիմքերը դրվում են կրտսեր դպրոցական տարիքում: Առաջին դասարանի երկրորդ կիսամյակում գրական ունկնդրման ժամերին աշակերտները սովորում են ինքնուրույն կարդալ տեքստը, դիտել նկարագարողումները՝ կանխագուշակելով թեմայի բովանդակությունը: Ընթեցանության թեմաների ընտրությունը պիտի ներառի հետևյալ պայմանները:

1. Բնագիրը լինի կարճ, հետաքրքիր

2. Գիրքը լինի նկարագարողումով

Ընթերցանությունից հետո ուսուցիչը պիտի օգնի աշակերտին խորհել կարդացածի մասին:

Խորհելիս մենք դիմում ենք հետևյալ բայերի օգնությանը՝

տարբերակել, պարզաբանել, դասակարգել, միավորել, ստեղծել, ենթադրել, գնահատել, առաջարկել, կանխատեսել: Ճիշտ է կրտսեր դպրոցականի տարիքային առանձնահատկությունները դեռ թույլ չի տալիս այս բարդ գործընթացը կազմակերպել, դրա համար ուսուցիչը պիտի աշխատի ավելի պարզ սխեմայով.

նկարագրել- ի՞նչ, ո՞վ, որտե՞ղ
վերլուծել- ինչի՞, ինչպե՞ս, ի՞նչ կլինի
գնահատել-ինչի՞ համար

Առաջին փուլում ցուցաբերում ենք գիտելիքահեն մոտեցում, երկրորդում կատարվում է համեմատում, վերլուծում, իսկ վերջին փուլում կայացվում են որոշումներ:

1.4/Քննադատական մտածողության մեթոդների կիրառումը մայրենիի դասերին

Քննադատական մտածողությունը զարգացման երեք փուլերից բաղկացած համակարգ է, այն կներկայացնենք ԽԻԿ հապավումով:

Խթանման փուլի նպատակն է խթանել երեխաների հետաքրքրությունը, առաջացնել ցանկություն նորը ուսումնասիրելու: Կարող ենք կիրառել «Մտագրոհ», «Բանալի եզրույթներ» մեթոդները: Այս փուլում ուսուցիչը հանդես է գալիս ուղղորդողի դերում: Այս փուլում սովորողները լրացնում են իրենց իմացածը մյուսների գիտելիքներով, գիտելիքը դառնում է հաստատուն: Այս փուլի նպատակն է նաև աշակերտին ակտիվացնել: Ակտիվացնելով աշակերտներին նրա մոտ առաջանում է հետաքրքրություն ուսումնասիրվող նյութի նկատմամբ, որից էլ կախված է այս փուլի արդյունավետությունը:

Իմաստի ընկալման փուլ - Ուսուցչի ազդեցությունը նվազագույնն է սովորողի նկատմամբ: Սովորողները շփման մեջ են մտնում նոր ինֆորմացիայի, մտքերի հետ: Կարելի է կիրառել «Փոխգործուն գրառումներ» մեթոդը տեքստի ընթերցանության ժամանակ: Եթե առաջնորդվենք միայն ավանդական ուսուցման մեթոդներով, աշակերտը քիչ բան կհիշի անցածից: Այս փուլում սովորողները նորը կապում են հնի հետ և ստեղծում նոր իմաստավորում:

Կշռադասման փուլ- գիտելիքների ամրապնդման փուլն է: Այս փուլի նպատակն է՝

- կազմավորել նոր պատկերացումներ

- ձևավորել անձնական իմաստավորում (սովորողը յուրացրածն արտահայտում է սեփական բառերով)
- մտքերի փոխանակման հարթակ ստեղծել:

Կարելի է կիրառել հետևյալ մեթոդները՝

- գույգերով ընթերցում
- հնգյակների մեթոդ
- 5 բույեանոց շարադրանք
- Վեննի դիագրամ

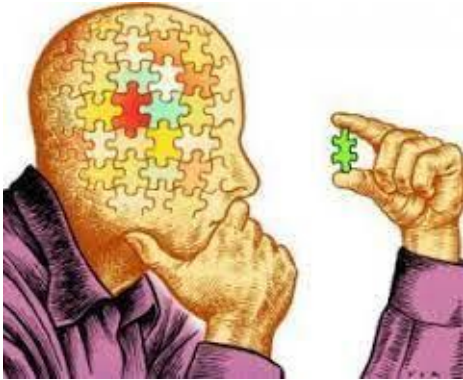
Եզրակացություն- ԽԻԿ համակարգը հնարավորություն է տալիս՝

- ակտիվացնել երեխաների մտածողությունը
- հետաքրքիր քննարկումներ ծավալել
- բարձրացնել ուսման շարժառիթները
- խթանել կշռադատված մտածողությունը
- նպաստել երեխաների ինքնաարտահայտմանը
- ապահովել տեղեկատվության հայտնման մշակումը
- նպաստել քննադատական մտածողության ձևավորմանը:

Աշակերտները նոր գիտելիքները նոր բառապաշարի միջոցով ըմբռնելու, յուրացնելու, իմաստավորելու և կշռադատելու շնորհիվ է, որ սովորում են սովորել և այն վերածել ամբողջ կյանքում շարունակվող գործընթացի:

Գլուխ 2

Փորձարարական մաս

Փորձարարական մասում ներկայացնում ենք դասապլան, որտեղ արտացոլել ենք մեր փորձից մեկ օրինակ: Կներկայացնենք քննադատական մտածողության զարգացմանը միտված դաս:

Մի դասի օրինակով կուսումնասիրենք քննադատական մտածողության զարգացման

տեխնոլոգիան: Դասը վարում ենք III դասարանում:

Դասապլան

Թեմա-Հարստություն (Ս. Կապուտիկյան)

Դասի տիպը- Նոր նյութի հաղորդման դաս

Դասի նպատակները՝

- զարգացնել հասկանալով կարդալու կրողությունը
- զարգացնել հարցը հասկանալու և պատասխանելու կարողությունը
- նպաստել բանավոր և գրավոր խոսքի և բառապաշարի հարստացմանը

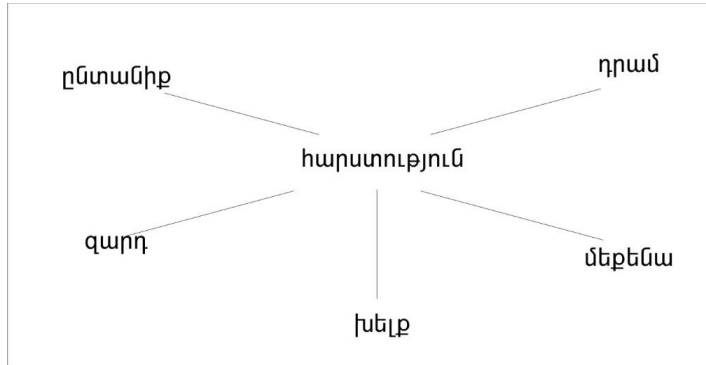
Դասի վերջնարդյունքները՝

- հասկանալով և համապատասխան արագությամբ կրնա՞նք բանաստեղծությունը
- կարողանա ընկալել հարցերը և ձևակերպել պատասխանը
- Յուրացրած նոր բառապաշարով կկարողանա գրավոր և բանավոր խոսք կառուցել

Կապը ՀՊԶ-ի հետ՝ S1, S22, S7, S15

Դասի ընթացքը- Խթանում -կիրառում ենք «Նախնական կազմակերպիչ» մեթոդական հնարը:

Հարց- Ի՞նչ գիտենք Ս. Կապուտիկյանի մասին, ո՞ր ստեղծագործություններին ենք ծանոթ (աշակերտները վեր են հիշում ստեղծագործությունը, հերոսներին): Ուսուցիչն այս ամենը ի մի է բերում և ընդգծում, որ ընթերցելու են մի բանաստեղծություն, որի միջոցով կբացահայտեն Կապուտիկյան մարդուն:

Իմաստի ընկալում

Բանաստեղծության բովանդակության կանխագուշակում:

Կիրառում են «Մտագրոհ» մեթոդական հնարը:

Աշակերտների արտահայտած մտքերից հետո, ուսուցիչը նշում է, որ բանաստեղծությունը կարդալուց հետո կտեսնեն, թե ինչ է հարստությունը՝ ըստ հեղինակի:

Տեքստի լուր ընթերցում:

Առաջադրվում են հարցեր

- Ի՞նչ հասկացանք
- Ինչո՞վ համընկան ձեր ենթադրությունները

Կիրառում ենք «Զրույց հեղինակի հետ» հնարը:

- Ի՞նչ է ուզում հեղինակն ասել թեև անտես արտահայտությամբ:
- Ինչու՞ է նա գրքին հույս, ընկեր, կյանք համարում:

Կատարում ենք բովանդակության շուրջ վերլուծություններ և եզրահանգումներ:

Զրույց

- Ինչի՞ց իմացաք, որ բանաստեղծություն է:
- Ո՞ր քառատողը ձեզ դուր եկավ, ինչու՞ :
- Ինչու՞ է հեղինակը գիրքը համարում հարստություն:
- ***Գնահատում***՝ բնութագրող

Կատարում ենք ստեղծագործական աշխատանք:

- Բանաստեղծության մեջ ի՞նչը ձեզ հատկապես հետաքրքիր թվաց:
- Ի՞նչ կարծիքի եք, ինչո՞վ է մյուսներից տարբերվում շատ գրքեր կարդացած մարդը:
- Համաձայն եք, որ գիրքն այնպիսի հզոր ուժ ունի, ինչպիսին ներկայացնում է հեղինակը:
- Բացատրել «Ինչքան էլ գիտուն լինես, չիմացածդ անգետից մի՛ հարցրու» առածի իմաստը:
- **Գնահատում՝** միավորային

Կշռադասում

Կատարում ենք անդրադարձ տեքստի բովանդակությանը և նկարագարումանը:

- Ստեղծում են հնգյակ կամ արբուստիկոս գիրք բառով :
- Հորինում են հանելուկ:
- Հորինում են պատմություն «Եթե ճամփորդության մեկնեմ աստղանավով, ի՞նչ գիրք կվեցնեմ ինձ հետ» թեմայով:

Անդրադարձ՝ ինչպե՞ս կբնութագրեք Ս. Կապուտիկյանին

- *Ո՞րն է բանաստեղծության հիմնական գաղափարը*
- *Ի՞նչ դեր ունի գիրքը մարդու կյանքում*
- ***Տեսլին աշխատանք՝*** *Գրել կապակցված խոսք <<Գիրքը իմ կյանքում>> վերնագրով*

Հետազոտական աշխատանք

Հետազոտական աշխատանքը իրականացրել էմ դասվարների և ուսուցիչների շրջանակում: Հարցմանը մասնակցել են 20 ուսուցչուհի : Որպեսզի ուսուցիչը սովորեցնի աշակերտին քննադատաբար մտածել, այդ կարողությանն առաջին հերթին ինքը պիտի տիրապետի: Ուսուցիչների քննադատաբար մտածելու կարողությունը չափվել է հետևյալ հարցերով.

1) Գիտենք, որ մայրիկը նստած է հայրիկի կողքին, կարո՞ղ ենք ասել, որ հայրիկն էլ է նստած մայրիկի կողքին :

ա) այո բ) ոչ գ) հնարավոր է

2) Գիտենք, որ տիեզերքի մասին բոլոր նկարները Նարեկն է նկարել, գիտենք նաև, որ բոլոր վրձինով արված նկարները Նարեկին են պատկանում:

Կարո՞ղ ենք ասել, որ վրձինով արված նկարների գոնե մի մասը տիեզերքի մասին է:

ա) այո, բ) ոչ, գ) հնարավոր է

3) Գիտենք, որ հաստ կազմով բոլոր գրքերը պատկանում են Մոնային, կարո՞ղ ենք ասել, որ Մոնայի բոլոր գրքերը հաստ կազմ ունեն:

ա) այո բ) ոչ գ) հնարավոր է

Ուսուցիչների 70%-ը ճիշտ է պատասխանել բոլոր հարցերին, իսկ 30%-ը սխալվել է վերջին հարցում:

Քննադատական մտածողության հմտությունները չափվել են հետևյալ առաջադրանքներով:

1/Դասավորել քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի կիրառման քայլերը.

- ա) տեսակետների ձևավորում
- բ) եզրակացություն
- գ) վերամշակում
- դ) որոշումների կայացում

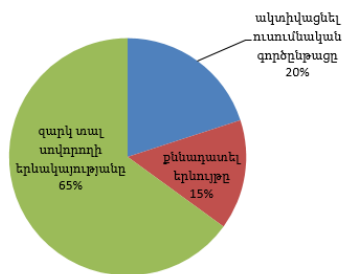
2/Ընդգծել այն բայը, որը չի օգտագործվում քննադատական մտածողության մեջ:

- ա) տարբերակել
- բ) դասակարգել
- գ) միավորել
- դ) ոգևորել
- ե) առաջարկել
- զ) կանխատեսել

Ուսումնասիրությունները ցույց տվեցին, որ ուսուցիչների 80%-ը տիրապետում է քննադատական մտածողության հմտություններին, իսկ 20%-ի մոտ դրանք ձևավորված

չեն:
զտնում է, որ
սովորողի
է, 20%-ը՝
ակտիվացումը, իսկ 15%-ը՝ երևույթի քննադատումը:

Ո՞րն է Ք. Մ. -ն նպատակը:

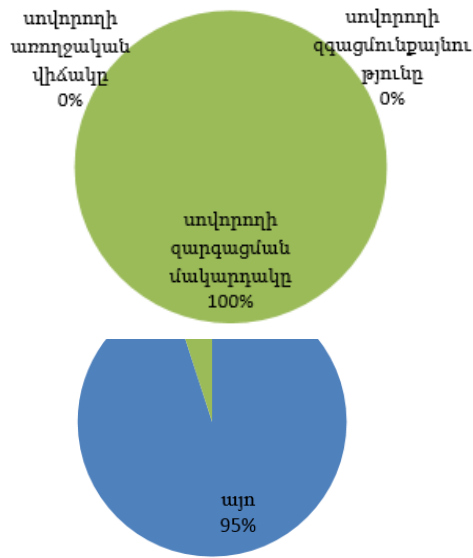

Ուսուցիչների 65%-ը քննադատական մտածողության նպատակը երևակայությունը զարգացնելն ուսումնական գործընթացի

Ուսուցիչների 40% քննադատական մտածողությունը նույնացնում է ստեղծագործական մտածողության հետ, 35%-ը՝ կրիտիկական, 25%-ը՝ քննադատության հետ:

Դասավարների 95%-ը գտնում է, որ հնարավոր է դասապրոցեսի ընթացքում զուգակցել քննադատական մտածողության տեխնոլոգիաները, իսկ 5%-ը դժվարացել է պատասխանել:

Ք. Մ. -ն հնարների իրականացման ընթացքում ինչը պիտի հաշվի առնել:

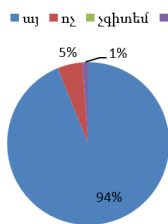

Դասվարների 94%-ը գտնում է, որ քննադատական մտածողության հնարների ընտրությունը կախված է ուսումնասիրման նպատակից, իսկ 5 %-ը այդպես չի մտածում:

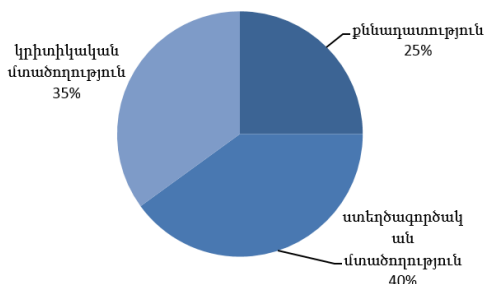
Դասվարները միահամուռ եկան այն եզրակացության, որ քննադատական մտածողության հնարների իրականացման ընթացքում պիտի հաշվի առնել

սովորողների զգացմունքային վիճակը:

Ք. Մ. -ն հնարների ընտրությունը կախված է արդյոք ուսումնասիրման նպատակից:

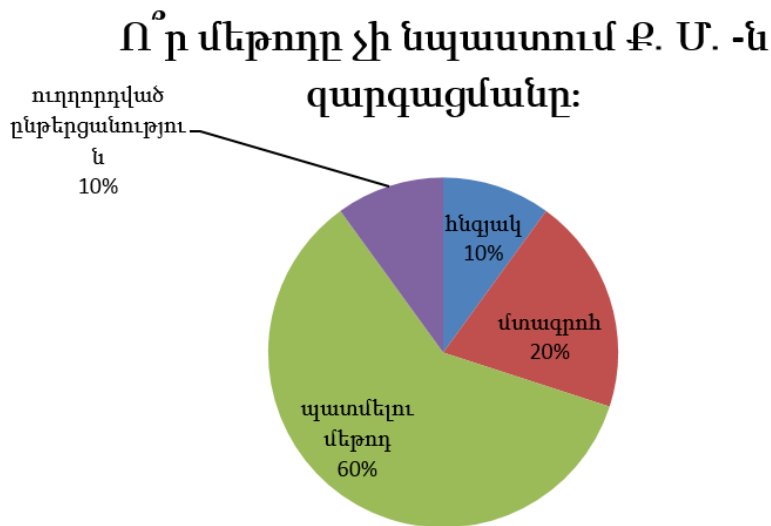
Ո՞ր հասկացությունն է նույնացվում քննադատական մտածողության հետ:

գտնում է,

Դասվարների 80%-ը որ պատմելու մեթոդը չի նպաստում քննադատական

մտածողության զարգացմանը, իսկ 20%-ը մտագրոհն է համարում աննպաստ, 10%-ը՝ հնգյակը, 10%-ը՝ ուղղորդված ընթերցանությունը:

Մեր ամբողջ հետազոտության տեսանկյունից ամենակարևոր խնդիրներից մեկն այն էր, պարզել, թե ուսուցիչներն ունեն արդյոք քննադատական մտածողության

կարողություն, թե ոչ: Մեզ համար մտահոգիչ է, որ հարցվածների 30%-ը չունի այդ կարողությունը: Դրա համար ուսուցիչներին կոչ ենք անում աշխատել սեփական անձի վրա, ինքնակատարելագործվել, դուրս գալ կադապարային մտածողությունից:

Ամփոփելով աշխատության արդյունքները՝ եկանք այն եզրակացության, որ հետազոտության ընդհանուր արդյունքները գոհացուցիչ էին. ուսուցիչները կարևորում են աշակերտներին քննադատաբար մտածել սովորեցնելը, կարևորում են նաև այն, որ առաջին հերթին սովորեցնողն ինքը պիտի ունենա այդ կարողությունը, հմտությունը, որպեսզի բարելավվի ուսման որակը:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրման ժամանակ եկանք այն եզրակացության, որ քննադատական մտածողության համար անհրաժեշտ են գնահատելու, մեկնաբանություն, վերլուծություն, հետևություններ և եզրահանգումներ կատարելու կարողություններ, հմտություններ ու դիտողականություն:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ուսուցիչները կարևորում են քննադատական մտածողությունն իրենց և աշակերտների կյանքում, նրանք հիմնականում չունեն համապատասխան մասնագիտական սեմինար-դասընթացների մասնակցության փորձ և հնարավոր է, որ լավատեղյակ չեն, թե ինչպես պիտի դասավանդել և աշակերտին մատուցել, սովորեցնել քննադատական մտածողության համար անհրաժեշտ հմտություններ: Վերհանելով քննադատական մտածողության վրա ազդեցություն ունեցող դասավանդման տեխնիկաները՝ կարող ենք բարեփոխել ուսումնական պլանները և առարկայական ծրագրերն այնպես, որ կրթությունը ծառայի մեր հիմնական նպատակներից մեկին՝ կրթել քննադատաբար մտածող անձնավորության:

Աշակերտի քննադատական մտածողությունը զարգացնելու լավագույն մեթոդը կլինի այն, որ մշակվեն ծրագրեր՝ հիմքում ունենալով քննադատական մտածողություն ձևավորելու տեսլականը: Այսինքն, գիտելիքի ձեռքբերմանը զուգահեռ աշակերտները պիտի կարողանան մտածել, տրամաբանել և հիմնավորել: Այս առումով անգնահատելի է դասվարի դերը: Մայրենիի դասավանդման ընթացքում կարևորվում է այն հանգամանքը, որ աշակերտը մտածի ուսումնասիրվող ստեղծագործությունների բովանդակության ու նշանակության մասին, իսկ սրան ուսուցիչը կարող է հասնել բաց հարցերի կիրառումով: Դրանք մեծացնում են աշակերտների հետաքրքրությունը թեմայի, առարկայի նկատմամբ և կարող են ունենալ մոտիվացնող նշանակություն: Բաց հարցերը դրդում են աշակերտին վերլուծել նյութը, նրա մոտ ձևավորում են փոխանցելի հմտություններ, որոնց շնորհիվ նրանք ցանկացած իրավիճակում կարողանում են հիմնավորված եզրակացություններ անել, լինել շրջահայաց

Գրականությանցանկ

1. Ս. Վարդանյան, Ս. Սարգսյան և ուրիշներ «Ձեռնարկ ուսուցիչների պատրաստման համար», ԱՅՌԵՔՍ, Երևան, 2004:
2. Գիտամեթոդական հանդես «Նախաշավիղ» 2001/2:
3. Կարինե Թորոսյան, Կարինե Չիբուխյան, Աստղիկ Բալայան «Ինչպես պլանավորել մայրենիի դասը» Երևան 2017